

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... kor. 16.— nyolczad oldal ... kor. 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A fizetési törvény végrehajtása.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium folyó évi 76.000 szám alatt kiadott rendelete intézkedik a nem állami iskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. törvényeikk végrehajtása tárgyában. Apponyi Albert gróf miniszter lelkes kísérő levéllel küldte meg a rendeletet az egyházi főhatóságoknak. E levélben azt írja a miniszter:

«Nem kétlem, hogy Cimed tudatában annak a nagy horderőnek és kiváló fontosságnak, melylyel a szóbanforgó törvény a magyar nemzeti népoktatás szempontjából bir, segédkezet fog nekem nyújtani a végrehajtás nehéz munkájához!

A törvényhozási tárgyalások során ismételtén kifejtettem s ezúttal is hangsúlyozni kívánom, hogy ennek a törvénynek egyáltalán nem az a célja, hogy az a jogosult befolyás, melyet a hitfelekezetek az általuk fönntartott iskolák működésére — főleg a valláserkölesös nevelő hatásnak biztosítására — gyakorolnak, esökentessék vagy korlátoztassék; avagy, hogy az állam oly irányú beavatkozása váljon lehetővé, mely az iskola felekezeti jellegének megszüntetésére vezetne, de igenis célja az, hogy a magyar állam területén fekvő minden iskolából kiirtassék a nemzet egységének megbolygatására irányuló minden törekvés, sőt, hogy a magyar állampolgári tudat és hazafias érzület ápolása tekintessék minden iskolában a nevelés egyik legfőbb céljának!

Az átmenet nehézségeit méltányolva, amint azokat számba veszi maga a törvény, buzgó közreműködést kívánok abban az irányban is, hogy a magyar nyelv ennek a törvénynek az erején kellő beosztás mellett, az anyanyelv elnyomása nélkül, rövid idő alatt közkinésévé válhasson a nemzet minden polgárának, mert ez a törvény egyfelől azt kívánja biztosítani, hogy a

tanítók anyagi helyzetének kedvezőbbé tétele mellett buzgalomuk és kötelességérzetük fokozásával a népoktatás magasabb színvonalra emeltessek, másfelől pedig azt, hogy az iskolában és az iskola révén a hazához való ragaszkodás érzete fölébresszessék és szünet nélkül erősbitessék és hogy a nemzeti egység szükségszerű folyamánakép a magyar nyelv a haza minden polgára által elsajátíthatóvá tétessék!

Es legfőként épen ezen irányban számítok Cimed hathatós támogatására, meg lévén arról győződve, hogy Cimed előtt is tisztán áll, miként a nemzet jövő boldogulására, valamint az egyház fölvirágzására is csak úgy számíthatunk, ha a nemzet különböző anyanyelvű minden polgárát a vallásos buzgalom és a nemzeti egység és összetartozás erős érzete hatja át és fűzi együvé!

Egyben, hivatkozással az Utasítás 7., 37. és 45. §-aira, tisztelettel fölkérem Cimet, hogy:

a) a törvény 3. §-a értelmében a fönntartása alatt álló iskolák tanítóira nézve esetleg fönntálló külön évtödös korpótlek-szabályzatot;

b) 23. §-ának első bekezdéséhez képest a tanítók fegyelmi ügyének ellátására vonatkozó szabályzatot,

és pedig amennyiben azok nem magyar nyelven volnának szerkesztve, hiteles magyar szövegben hat hónap alatt hozzám 3—3 példányban fölterjeszteni sziveskedjék.

Tisztelettel kérem egyúttal Cimedet, hogy a törvény 20. §-ának rendelkezéséből folyólag azon nem magyar tannyelvű felekezeti iskolákat érintőleg, melyek államsegélyre igényt tartanak, a magyar nyelv, a számolás, a hazai földrajz és történelem, továbbá a polgári jogok és kötelességek tanítására vonatkozó tanterveket, tanrendeket, az ugyanezen tantárgyak tanításánál használandó tanítási segédeszközöket és tankönyveket, valamint az illető iskolákban használandó hazafias tartalmú olvasókönyveket és tanszereket hozzám jóváhagyás végett mielőbb és pedig annál is inkább bemutatni sziveskedjék, mert

ennek megtörténte előtt államsegélyt, legnagyobb sajnálatomra, engedélyezhetni nem fogok.

Van szerencsém egyszersmind jelezni, hogy a törvény 19. §-a alapján már közelebb meg fogom Cimed meghallgatása végett küldeni a magyar nyelv tanítása céljából a nem magyar tan nyelvű iskolák számára készített tantervet s közölni fogom az evégből megállapított óraszámot.

Fokozatosan intézkedni fogok továbbá, hogy a törvény 17. §-ában foglaltakhoz képest minden iskola megkapja a címeres magyar nemzeti zászlót és megfelelő számban Magyarorszag címerét.

Fölkérem Cimedet, hogy saját nagybecsű hatáskörében is méltóztassék közgei útján az iskolák helyi hatóságát s azok révén a hitfelekezethez tartozókat figyelmeztetni, hogy ezen nemzeti jelvények köztörvényi oltalom alatt állanak s az azok ellen elkövetett merénylet súlyos büntetés alá esik és méltóztassék nyomatékosan rámutatni a most jelzett törvényszakas második pontjára, mely az iskolaszékekkel szemben súlyos felelősséget állapít meg.

Majd így végzi: Végül annak a reményemnek adok kifejezést, hogy Cimed fenkölt, hazafias érzülete és bölcsesége lehetővé fogja tenni, hogy a közigazgatási hatóságokkal egyetértő, összehangzott működésben az 1907. évi XXVII. t.-c. hatása alatt az egész magyar népoktatás egységes és hazafias irányra kifejlődésre jusson.

Az «Utasítás I. fejezete a tanítói illetmények megállapításáról szól. Világosan értelmezi 1—20. pontban a törvény §-ait.

Igy: a természetben adott lakást és tartozékait az iskolafenntartó tartozik használható állapotban, illetve jókarban tartani. (2. §.)

Az iparos- és kereskedőtanoncoktatásért a gazdasági ismételő iskolaért járó tiszteletdíj az alapfizetésbe nem számítatik. Az általános ismételőiskolai oktatásért nettó kikötött, vagy megnevezett díjat azonban az alapfizetésbe be kell számítani. (4. §.)

Megállapítja a *tisztességes* lúkas fogalmát. Kimondja, hogy a törvényes kellekekkel nem bíró tanító helyett segédtanító alkalmazandó, de ez a helyettes csak 1912. évig működhetik. (5. §.)

Segédtanító alkalmazása különben fél évnél tovább nem tarthat és azt az iskolaszék alkalmazza, tanító, kántortanító segédet nem fogadhat fel a maga helyettesítésére. Csak rendes tanítói állások rendszeresíthetők.

A korpótlékigény kellő időben való rendezetése végett a tanító felhívandó, hogy arra vonatkozó jogát az esedékesség beállta előtti 3 hónappal a fenntartónak bejelentse. Az igény mindenkor 5 szolgálati év leteltét követő hó 1-én válik esedékessé. Ha az 5 év letelte a hó 1-jére esik, az igény ezen napon kezdődik. 1907. július 1-től kezdve alkalmazott tanító szolgálati ideje az eskütétel napjával kezdődik. (6. §.)

A 8. §. a korpótléket állapítja meg, eszerint, akik az 1893. évi XXVI. t.-c. alapján már az első vagy a második 100—100 koronás pótlék élvezetében vannak, még további 200, illetve 100 korona korpótlék kiegészítésben részesítendők.

A 9. §. a 200 korona személyi pótlék megadásának módját adja meg. A javaslatok erre nézve minden év április havában a kir. tanfelügyelő a közigazgatási bizottság útján teszi meg. A hitfelekezeti tanítókra nézve a miniszter közvetlenül az egyházi főhatóság véleményét is kikéri. Elsőbbségben részesülnek az 1893. előtt

már alkalmazott tanítók, akik a III. vagy a II. fizetési csoportba tartoznak.

A 10—14. §§. a fizetés behajtására adnak praktikus intézkedéseket, mialta a tanítói fizetések pontos kiszolgáltatását biztosítja az Utasítás.

A 15. §-ban az Utasítás kimondja, hogy a harangozás, ostyasütés címen egyes helyeken biztosított járulékok kántori járandóságként nem tekintendők. A kántori járuléknak a fizetésbe való beszámítása járulék jellegét, eredetének jogi természetét érintetlenül hagyja.

A 16., 17. és 18. §-ok a javadalom összeírását írják körül.

A hitvallásos tanítók díjlevelét az egyházi főhatóság gróstiti meg.

A II. Fejezet az államsegély kérése és engedélyezése körül követendő eljárást; a III. Fejezet az állami segélyezés különös feltételei és folyamányait; a IV. Fejezet a nem állami elemi iskolákkal szemben felállított általános követelményeket; V. Fejezet a fegyelmi eljárásról; VI. Fejezet a szerzetes-tanítók és tanítónők által elátott iskolákról szól; VII. Fejezet a közigazgatási bizottságok eljárási szabályait írja elő. Az Utasítást a «Függelek» zárja be, mely alatt a törvény teljes szövegét, a nyilvános nemzeti ünnepek meghatározását és a magyar címeres zászló használatát írja le, azután az államsegély kérvényének fölterjesztés-mintáját, a lakbérosztyályokba osztott községek jegyzékét, végül a népiskolai felnevelés és nyomtatványok mintáit találja az olvasó.

Nem ismertethetjük ezúttal részletesen az egyes fejezeteket, de az a meggyőződésünk, hogy a katolikus iskolák fönntartóinak végtelenül szükséges, hogy birtokába jussanak a katolikus iskolák új rendtartási szabályzatának. Immár nem odázható el a katolikus iskolák veszedelme nélkül ez a nagyfontosságú rendszabály végérvényes jóváhagyása. Ugyancsak szükséges, hogy a «Magyar Katolikus Iskolaegyesület» véglegesen szerveztesse a jóváhagyott alapszabály szerint és megkezde áldásos munkáját a katolikus népiskolák megvédésére, mert az Utasítás lépten-nyomon a törvényes követelményeket hangoztatja, amely követelményeknek teljesítését sok iskolánál a szegénység korlátozza és ezen csak az Iskolaegyesület könnyíthet országosan.

Ember Károly.

A pedagógia és a bölcelet.

Pécs, 1907. július 4.

A mély gondolkozású Herbartnak sok eredetiséget rejtő pedagógiai elmélete a legszeleőbb körökben őszinte elismeréssel és komoly méltanyúlással találkozott.

Rajongó lelkesedésű tanítványai, különösen Volkman, Waitz, Doball, Willmann, Strümpel, Lindner, Stoy és Ziller féltékeny versenyt fejtettek ki hírnevének emelése, hatásának általánosítása, rendszerének terjesztése érdekében.

Nem is nyugodtak mindaddig, míg Ziller buzdításai és fáradozásai folytán 1868-ban meg nem vetették alapját a híres *Tudományos Pedagógiai Társaságnak*. Szoros összeköttetésbe léptek Herbach lelkes követői, hogy a *tudományos* pedagógiát a nagynevű Mester bölceleti és nevelészetit tanításainak alapját fejlesszék.

Abban az erős meggyőződésben éltek a Társaság tagjai, hogy: «Valamint biztosságot és határozottságot a szellemi élet bármely terén egyedül az alaposan művelt tudomány cáfolhatlan elvei és vívmányai nyújtanak: akként az oktatás- és nevelésügy mezején is csak azok tarthatnak igényt az irányítás felelősségteljes szerepére, akik a pedagógia tudományos alapjait és művészeti szabályait a megkívántató mértékben sajátjuknak vallhatják».

A «tudományos pedagógia» hívei csakhamar összeütközésbe jutottak azokkal a tanférfiakkal és tudósokkal, akik más pedagógiai irányzatoknak és az oktatás tudományos módszerének hódoltak. Heves, szinte elkéseredett tollhareket kezdett. A társaság kötelékén kívül állók legkevésbé sem voltak hajlandók az egyesület azon kihívó állítása előtt meghajolni, hogy a tudományos pedagógia titkai kizárólag az ő kiváltságait képezik és egyedül ő van hivatva azok rejtekeivel behatóbban megismerkedni. A tudományos társaság ellenei hatalmas lövegekkel támadták az új egyesület bevehetetlennek tartott sáncai mögé vonult tudósok táborát.

A nem egyenlőtlen fegyverekkel folytatott küzdelem eredménye sokáig nem maradhatott függőben. A tudományos társaság vezetői a tisztességes béke eszméjével kezdték foglalkozni. Az élesszavú kürt, amely haragra szólította a pedagógia bajnokait, szelidebb zöngéket kezdett hangoztatni. «A célok félremagyarázásának», «a törekvések nem egészen szabatos értelmezésének» ösvényein igyekeztek a Társaság tagjai megközelíteni elleneiket. Nem ringatják magukat abban a hitben — hangoztatták szerényebben — hogy a tudományos pedagógia kizárólagos tulajdonuk. Meggyőződésük csak az, hogy a pedagógia tudományának alapjait és feltételeit legbiztosabban abban a rendszerben lehet föltalálni, amelynek elmélete Herbart nevéhez fűződik.

A két tábor álláspontjának könnyebb fölfogása és igazságosabb megítélése szempontjából nem szabad elfelednünk, hogy Herbart a pedagógia tudományának fejlesztése és előbbrevitele körül nem mindennapi érdemeket szerzett.

Nem volt azonban sem az első, sem az egyetlen tudós és tanférfi, aki a pedagógiát tudományosan művelte, böleleleti alapokra fektette és szigorúan meghatározott rendszerbe öntötte.

Már a görögöknél és rómaiaknál találkozunk ilyenemű törekvésekkel. A későbbi századok nagy elméi közül pedig Bacon, Comenius, Francke, Rousseau, Pestalozzi, Kant, Niemeyer és sokan mások fáradoztak abban, hogy a pedagógiának méltó helyet biztosítsanak azon szentélyben, amelynek falai között a tudományok oltárai díszlenek.

Rajongó követői tehát két nagy hibát követtek el. Egyrészt Herbart érdemeinek és jelentőségének méltánylásánál túlmentek a megengedett határokon. Másrészt nem riadtak vissza azon elfogultságtól, hogy minden tudományos

ságot elvitassanak a pedagógia azon munkásaitól, akik nem tömörültek Herbart elveinek és tanainak büszkén lobogtatott zászlaja alá.

Tévedtek már azon föltevés által is, hogy létezzenek a pedagógiának komoly, figyelmet érdemlő, tekintélynek örvendő művelői, akik mellőzik a tudományos alapokat, vagy kevésre becsülik azokat a szolgálatokat, amelyekkel a tudomány különböző szakai a pedagógiát támogatják, fejlesztik és tökéletesítik.

Nem általános az a nézet, hogy a pedagógia — tudomány. A legélesebb elméjű pedagógusok, bölelészek, tudósok különböző véleményeknek hódolnak.

Hegel szerint: «a pedagógia az a művészet, amely az embert erkölcsössé teszi». Thanlow nem fogadja el mesterének e nézetét. Tudománynak minősíti a pedagógiát. Kant állandóan a pedagógia művészetéről beszél. Hozzáteszi azonban, hogy «e művészet mechanizmusát tudományyá kell alakítani». Waitz szerint a pedagógia, «mídon a nevelés célját és föladatát kutatja és megállapítja — tudomány». Minden más kérdésre vonatkozólag — művészet.

Nem utalnak a pedagógiának, egyes tudósok és bölelészek, helyet a tudományok esarnokai-ban, mivel nem fedezik föl benne azokat a jellegzetes tulajdonságokat, amelyeket a valódi tudomány nem nélkülözhet. Nincs — mondják — a pedagógiában az az egységes, határozottan kidomborított és általánosan elfogadott fölv, amelyből összes szabályait, tanait és teteleit levezetni lehetne.

dr. Walter Gyula.

(Folytatjuk)

A népiskolai új törvények Utasítása.

A hivatalos lap most adta közre a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az új népiskolai törvény végrehajtására kiadott Utasítását. Bennünket a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. törvény-cikk végrehajtása tárgyában kiadott Utasítás közvetlenül érint s azért annak részletesebb ismertetését kötelességünknek tudjuk. Az Utasítás* nagy terjedelme sajnálatunkra nem engedi meg, hogy teljes egészében közzé tegyük, de törekvésünk oda irányul, hogy egyes, olvasóink előtt talán bizonytalannak látszó vagy homályosabb részeket a helyes megvilágításban és fölfogásban mutassuk be. Az Utasításnak alapos átolvasását melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe, megjegyezvén, hogy az Utasításban elő nem forduló különös esetek külön elbírálás alá esnek, amikor legcélszerűbb egyenesen az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez, vagy az illetékes kir. tanfelügyelőséghez fordulni fölvilágosításért; ke-

* Utasítás az 1907. évi XXVII. törvény-cikk végrehajtása tárgyában. Ára 1 kor. 60 fillér. Magyar Királyi Tudományegyetem nyomda. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében is.

tes esetekben különben mi is olvasóink rendelkezésére állunk.

Ezúttal az új törvény 20. §-ával kívánunk röviden foglalkozni, mint olyannal, mely sokakat az Utasítás 37. §-ának dacára is kétke-de-be ejt.

Ez a kérdéses 20. §. a következő:

«**Nem magyar tanítási nyelvű** községi és hitfelekezeti elemi népiskoláknál alkalmazott tanítók alapítettség- vagy korpótlék-kiegészítésben a 16. §-ban megszabott föltételeken kívül *csak a következő további föltételek teljesítése mellett részesülhetnek*:

1. Ha az illető iskolákban a magyar nyelv, a számolás, a hazai földrajz és történelem, továbbá a polgári jogok és köteleességek tanítása községi iskolákban a vallás- és közoktatásügyi miniszter által megállapított tanterv szerint és óraszámban, kizárólag az általa is engedélyezett tankönyvek és tanítási segédeszközök használatával, *hitfelekezeti iskolákban pedig* a vallás- és közoktatásügyi miniszter által is jóváhagyott, vagy amennyiben az iskolafönntartó részéről fölterjesztett tanterv jóváhagyható nem volna, általa megállapított tanterv szerint és óraszám-ban kizárólag az általa is engedélyezett tan-könyvek és tanítási segédeszközök használatá-val történik;

2. ha az illető iskolában kizárólag a vallás- és közoktatásügyi miniszter által is helyben-hagyott hazafias tartalmú olvasókönyvek és tanszerek használatnak».

Ez a §. világosan a *nem magyar tanítási nyelvű* iskolákra vonatkozik, amiből az követ-kozik, hogy azok a *magyar tanítási nyelvű is-kolák*, melyek az államsegély igénybevetélet ké-relmezik, a 20. §. rendelkezései alá nem esnek.

Egyébként az Utasítás 37. §-ának 2. b) pontja a következőket mondja: «b) kötelesek az egy-házi főhatóságok a törvény 20. §-ának 1. pont-jához képest ugyane tantárgyakra nézve az általuk jóváhagyott tankönyveket, tanítási se-gédeszközöket, valamint ugyanazon törvényszak-sz 2. pontjában említett hazafias tartalmú olvasókönyveket és tanszereket, amennyiben ez még meg nem történt volna, *felülbírálás és a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről is* leendő engedélyezés végett haladéktalanul be-mutatni»

Mindezekből világosan kitűnik, hogy a tör-vény az egyházi főhatóságok s így a nm. püs-pöki kar tankönyvengedélyezési és jóváhagyási jogát, melyet részükre az 1868: XXXVIII. tör-vénycikk biztosít, nemcsak érintetlenül hagyja, de kifejezetten el is ismeri, egyedül a *nem ma-gyar tanítási nyelvű* iskolák tankönyveit kívánja felülbírálni, ami nem mehet sérelemszámba, annak biztos tudatában, hogy különösen kath. iskoláink számára a nm. püspöki kar megbízásából működő tankönyvbíráló-bizottság és a Szent-István-Társulat csak olyan tankönyveket fogadott és fogad, melyek úgy vallás-erkölesi,

mint nemzeti és hazafias szempontokból kifogás alá nem eshetnek. Ha pedig az egyházhathatósá-gilag nem engedélyezett *nem magyar* tanköny-vek használatát esetleg a miniszter eltiltja, ezt csak szívesen kell látnunk és vennünk, hogy mód adassék a jóváhagyott kifogástalan tan-könyvekkel a nem magyar tanítási nyelvű isko-lákban leendő ténfoglalásra.

Tehát: *ha magyar tanítási nyelvű katolikus iskola* kéri az államsegélyt, felterjesztheti ugyan a használt tankönyveket, de ez nem okvetlenül szükséges; ellenben *minden esetben köteles* a nm. püspöki kar által jóváhagyott jegyzékben foglalt tankönyveket venni használatba.

—y—s.

IRODALOM.

Egyházi Közlöny (szerkeszti Gerely József leg-utóbbi számának tartalmából kiemeljük a következőket: Dr. Madarász István: A tudomány és a vallásosság — Aranyzáru Szent János emléke. — A szabadkőmives titoktartás. — A freiburgi egyetem statisztikája. — A katolikus egyházak helyzete Oroszországban. — Egyházipolitika a szószéken. — Nagy egyházmegyei tanács-kozáások Győrött. — Emericus: Az orosz egyház re-formja. (I.) — Dr. Sehermann Egyed: A sajtó terén való pástorkodás. — Határozatok. — Társalgó. — A hét krónikája. — Irodalom. — Személyi hírek, változások és apróságok stb. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

Az enektanítás vezérkönyve. Köveskuthi Jenő, a lévai állami tanítóképző igazgatója megírta «Az enektanítás módszertana» című munkájának gyakorlati részét, mely az «enektanítás vezérkönyve» címmel most jelent meg Lampel Róbert kiadásában. A szerző művében a szabatos éneklés megtanításának legegyszerűbb és leg-rövidebb útját akarja megmutatni a szakembereknek és a magyar tanítósnak. Rendszere nem új, de elég vilá-gos, tömör és áttekinthető. Kár, hogy a munka nem terjeszkedik ki az éneklés képzésére és fejlesztésére, a helyes hangvételt, leegzésre, hangsúlyozásra és frazirozásra. Ezek nélkül pedig el sem képzelhető a modern enektanítás. A könyv ára 1 kor.

Kis Pajtás. Szerkeszti Szepessy László. Kontor Elek gyermekzeneműve és Erdélyi Zoltán gyermeksziműve teszi kiváló értékessé a «Kis Pajtás» utolsó, 18. számát. Olvasóink figyelmébe a legmelegebben ajánljuk e vá-lóságos hézagpótló gyermeklapot, melynek előfizetése: egész évre 6 korona, felévre 3 korona s megrendel-hető T. Pelikán Krizsó társszerk. és kiadónál: Buda-pest, VII., Thököly-út 16.

VEGYESEK.

Gróf Zichy Gyula pécsi püspök, az orsz. kath. Tanügyi Tanács védő-elnöke négyheti tartózkodásra Karlsbadba utazott. Ószinte szívvel kéri Istent a ma-gyar kath. tanítósnak, hogy a püspök védő-elnök ömél-tősága teljes egészséggel térjen vissza a gyógyhelyről, hova egészségének helyreállítása céljából utókurára utazott.

Lelki gyakorlatok. Pozsonyban július hó 22-én este hat órakor megkezdődtek a tanítói szent lelki gyakor-latok a Jézus-társasági atyák zárdájában. A tanítói kar-ból huszonhatan vettek részt a szent lelki gyakorlato-kon. Az elmékedéseket Csambál András nagyszombati Jézus-társasági atya tartotta.

Geőcze Sarolta kinevezése. A hivatalos lap jelenti, hogy a kultuszminiszter Geőcze Sarolta budapesti állami elemi iskolai tanítóképző-intézeti tanítónőt a budapesti

II. körületi állami tanítónéképző-intézethez igazgatónővé nevezte ki. Igaz tisztelettel üdvözljük Geöcze Sarolta igazgatót új állásában, amelyet méltán kiérdemelt mint a magyar nemzeti népnevelés igazi munkása és a keresztény szellemű szociális mozgalmak tevékeny harcosa.

Tanferfiaink mint a pécsi kath. nagygyűlés előadói. Az idei kath. nagygyűlés Pécsen lesz aug. 25., 26. és 27-én, e gyűlésen Keményffy Dániel az állami és a kath. iskolák, Wohlmut Ernő a népiszkolai és népkönyvtárakról tartanak előadást.

Apponyi és a magyar ipar. Apponyi Albert gróf a tanfelügyelőségekhez rendeletet intézett, amelyben felhívja őket, értesítsék a felügyeletük alá tartozó állami és községi iskolák igazgatóit, hogy a vezetésükre bízott iskola szerszükségletét ezentúl kizárólag hazai készítményből fedezzék. Külföldi forrásokból csakis oly eszközök szerezhetők be, amelyeket Magyarországon ez idő szerint megfelelő módon még nem tudnak előállítani, de állami intézeteknél az ilyen beszerzésre is minden egyes esetben ki kell kérni a miniszterium engedelmét.

Tanulmányuti kiküldetés. A közoktatásügyi kormány a siketnémák budapesti áll. intézetének 2 tanárát Scholtz Lajost és Deschenezky Ferencet államköltségen külföldre küldte azzal, hogy tanulmányozzák Német és Franciaország, Belgium, Hollandia és Anglia siketnémaoktatásügyét s hogy résztvegyenek a siketnéma intézeti tanároknak e hó végén Edinburghban tartandó nemzetközi gyűlésén. Nevezettek tanulmányútjukat immár megkezdték s figyelmüket különösen a siketnémák *tanítóképzésének és gyakorlati kiképzésének* tanulmányozására szándékoznak kiterjeszteni.

Tanítók és lelkesek figyelmébe. A nem állami elemi népiszkolák jogviszonyairól és a községi és felekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. t.cikket, a hozzá kiadott miniszteri rendeleteket és végrehajtási utasításokat a megfelelő magyarázatokkal Gondor Ferenc óbecsi tanító, a bács megyei tanító-szövetség elnöke ellátta és kiadta. A esinös könyv minden tanítónak és lelkesnek nélkülözhetetlen. Ár: egy kor. Megrendelhető a szerzőnél, Óbecsén Bácsm.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk szerkesztője, Ember Károly tavag a szünidő Pelsőbányán, Szatmármegyében tölti, ezidő alatt a helyettes szerkesztői teendőket Györfly János székesfővárosi igazgató-tanító, a lap belmunkatársa látja el.

M. J. A beküldött közlemény jönni fog. Köszönet az értesítésért. Egyebekről levélben adunk választ. — **M. F.** 1. A fizetésrendezés kérdéseiről csak a miniszteri utasítás ad majd mindenben követendő utasítást. A kérdésekre a törvény alapján a következőket válaszoljuk: 1. A korpótlékkiegészítés nem érinti az első korpótlék összegét; ezt attól teljesen függetlenül veszi fel a m. kir. adóhivatalból az utalvány alapján. A második korpótléket 1907. szept. 1-től élvezi és mert ekkor esedékes, azt a fentartó nem folyósíthatja 1908. év jan. 1-től. Önnek a II. korpótlékkal fizetése szept. 1-től havonként 16 kor. 66 fillérrel nagyobb lesz. Az államsegély megadásának részleteiről majd a miniszteri rendelet intézkedik. — **P. J.** Már lapzárás után vettük سراít. — **M. B.** Forduljon Wohlmut Ernő úrhoz Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Szent-István-Társulat. **W. M.** Köszönet a tudósításért. — **V. K.** A kézimunka-iskolai tanításához melegen ajánljuk vezérkönyvűl a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent Augustin Imre-féle *«Névelő kézimunka»* c. könyv I—III. füzetét. Ár: egy-egy füzetnek 1 K 20 fill. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV., Keéskeméti-u. 4. sz. — **T. G.** Köszönet. Intézkedtünk. **F. M.** Beérkezett. Közzétesszük. — **W. A.** A kath. népiszkola belső ügyeiben az illetékes hitközségi iskolaszék intézkedik. Határozatai ellen az illetékes egyházi főtanfegyelőség útján az egyházmegye főpásztorához kell a felebbezést benyújtani. Az egyes osztályokhoz a taní-

tókat is az iskolaszék osztja be az egyházi főtanfegyelőség jóváhagyásával. A miniszter ily ügyekben nem intézkedik, mert az 1868. évi XXXVIII. t.-c. értelmében az oly ügyek kizárólag az egyházi főhatóság jogkörébe tartozik. — **W. E.** Elintéztük. Az értesítést köszönjük. — **W. Gy.** Az új fizetési törvény alapján a kántori jövedelem az 1000 kor. alapfizetés erejéig a nyugdíjösszegbe beszámíttatik. A törvény július 1-től érvényben van. Eljárás, hogy előbb a nyugdíjba beszámított összegnek megfelelő kiigazítását bevarja. Többet levélben. — **J. C.** Csak középiskolai érettségi bizonyítvány, vagy kereskedelmi érettségi alapján vehető fel a vasuti tisztii tanfolyam hallgatói közé. — **N. Gy.** Intézkedtünk. — **H. A.** Áttettük a kiadóhivatalhoz. — **V. K.** Köszönet az értesítésért.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A magasmajthényi (Hont m.) állomásra a «Népnevelő» 27. számában hirdetett választás elhalasztatik augusztus hó 8-ára. Az iskolaszék. 306 1—1

Fenyvesen (Pozsony m.) rk. kántortanítói állásra augusztus 15-ig pályázat hirdettetik. Választásnál augusztus 17. személyesen kell megjelenni. Fizetés terményekben és készpénzben 800 kor. Lakása 2 szoba, kamra, istálló, kert. Folyamodványok küldendők: Hosszúfalu, up. Cseszte, plébánia-hivatalra. 315 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Nádaseri (Nyitra m.) róm. kath. iskolánál tanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme 800 kor., 1 iskola-terem, 2 szoba, konyha, kamra, fakamra, 10 öl puhafa és 1/2 mérő vetés alá való szántóföld. Pályázati határidő és választás 1907 augusztus 17. Kérvények iskolaszéki elnökhöz küldendők. 314 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A csikszenttamási róm. kath. egyháztanács a megüresedett kántortanítói állásra 1907. aug. 20. határidővel pályázatot hirdet. I. Jövedelme: 1. Kepe helyett készpénzben 734 kor. 2. Kanonika: 9 hold 108 öl szántó és három terü szénáttermő kaszáló 50 korona. 3. Tandíj a gör. kath. után 20 kor. 4. Stóla 120 kor. 5. Ájtatos alapítványból 31 kor. 6. Államsegélyből 195 kor. 7. Fizetésekiegészítés címén 200 kor. 8. Jogasultaknak korpótlék. 9. Lakás: új, díszes két szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 pincével; új esűr, istálló, sertés- és majorságól, veteményes kert. Összesen 1350 kor. a korpótlékon kívül. II. Kötelessége: az iskolaszék által megállapított tankötelesek önálló vezetése, az ismétlők egyik csoportjának tanítása. nnepnapokon, vasárnapokon, hétköznapokon és szertartásokon előforduló összes kántori teendőket a segédkantórral együtt megállapított arányban végezi. Pályázni akarók kellően felszerelt kérésüket fentírt határidőig alulírott egyháztanácsához nyujtsák be, próbatételre pedig aug. 18. d. e. az istentisztelet végén feltétlenül jelenjenek meg. Az egyháztanács nevében Csikszenttamás, 1907 július 19. *Vilman Géza* lelkész, egyháztanácsosi elnök. 291 2—3

Kalocsai érseki megye.

Baja város róm. kath. népiszkolájánál újonnan szervezett tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: 1000 kor. alapfizetés, 10 évi szolgálat után:

1200 kor., 240 kor. lakásbér és a törvényszerű korpótlékok. Kellően felszerelt kérények a róm. kath. iskolaszékre címezve *aug. 12-ig* ft. *Kuts János* esperes úrhoz Bácsbokodra intézendők. *Vojnits Dániel*, iskolaszéki elnök. 286 2—2

Nagyváradi latin szert. egyházmegye.

Az újkigyósi (Békes m.) róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: Újkigyós község közpénztárából évi 600 korona, kérelmezendő államsegély évi 400 kor. Ennek elnyerése esetén tehát összesen egyezer korona. Két szoba, konyha, éléskamra, fűskamra és pincéből álló lakás, házikerttel. Kötelessége: az iskolaszék által reábizandó osztály vezetése. Kántorságban gyakorlottak, kik a kántort akadályoztatása esetén, díjazás mellett helyettesítik, valamint nős pályázók előnyben részesülnek. A kellően felszerelt kérények a róm. kath. iskolaszékekhez címezve 1907. *aug. 15-ig* alulírottakhoz küldendők. Az állás szept. 15-én elfoglalandó. *Türkányi Péter* plébános, isksz. elnök. 287 2—2

A békésbajai róm. kath. hitközséghez tartozó **soprontanyai** tanító a városi iskolához léptetven elő, ezen tanítói, valamint a városi iskolánál üresedésben levő tanítónői állásra pályázat hirdették. A tanyai tanító fizetése a hitközségtől 600 kor. Dr. Schlauch Lőrinc békemok püspök alapítványa után 150 kor. Hoványi-feje alapítványból 50 kor., fületmény, melyből a tanterem fűtendő 100 kor. Ismétőiskola tanításáért 40 kor. Irószerek, iskolafűtítés és harangoztatás címen 50 kor. Az iskoláépületben két szobás lakás a hozzátartozó melléképületekkel és kerttel. Kötelessége az iskolaszék által reá bizandó osztály vagy osztályok vezetésén kívül a női kézimunkát úgy a szarvasi-úti, mint a központi iskolában heti 2—2 órában minden külön díjazás nélkül tanítani. Pályázati határidő *augusztus 18.* Ugy a tanító, mint a tanítónő tartozik állását szeptember 1-én elfoglalni. Kérények nagys. *Nemeskey Antal* plébános úrhoz küldendők. 307 1—2

Ermihályfalvai róm. kath. kántortanítói pályázat — *lásd 28. szám.* — *augusztus 18-ig* meghosszabbított. Pályázók kérényüket az érkeserűi (up. Ersemjén) plébánia-hivatalhoz küldjék. 312 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Morvamogyoródi (Morvaleszkői), Trencsén m. (Vágnyhely közvetlen közelében) anyaezgházba kántortanító kerestetik. Jövedelme: megfelelő lakáson és kis zöldes- ges kerten kívül: vallásalapból 173 kor., beiratásokból körülbelül 100 kor., különféle alapítványokból 190 kor., hitközségtől 400 kor., temetésekből körülbelül 150 kor., földek után 120 kor. és erdőhasználat, melynek fajából egy tanterem is fűtendő. Felszerelt kérények *augusztus hó 22-ig*, amely napon a választás megtartva lesz, róm. kath. plébániahivatalhoz Morvamogyoródra küldendők. 309 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **tolnaertényi** róm. kath. iskolánál az osztálytanítói állomásra *augusztus 21-ig* pályázat hirdették. Javadalma: iskolai évre 300 kor. nyolchavi szorgalmi időre előleges 37 kor. 50 fill. a községtől. Lakás és kert fejében évi 120 kor. havi 10 kor. részletben. Elelmezés a kántortanítónál, amiért köteles a kántoriakat önállóan is elvégezni. Kinevezés és eskütel után számíthat még 400 kor. államsegélyre. Az *iskolaszék*. 316 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **kálozi** (Fejér m. posta helyben) róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet 1. évi *aug. hó 9-iki* határrappal. 1. Rendes tanítói állásra. Jövedelme: 1000 kor. készpénz, 20 kor. kertvátság, az 1907/8. tanévben 1 szoba, azontul a törvény által előírt lakás. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni, az ismétlő-

iskolások tanításában segédkezni és a kántorátusban is. 2. Segédtanítói állásra. Javadalma: a kántortanító részéről: elelmezés, világítás, tisztogatás és évi 100 kor. készpénz. A hitközség részéről: 1 butorozott szoba fűtés (értéke 60 kor.) és évi 200 kor. készpénz. Kötelessége: a kijelölt osztály tanítása, kézimunkaoktatás. Ezen állásra esakis nők pályázhatnak. Okleveles pályázók szabályszerűen felszerelt kérényeket a határnapig hozzám adják be. *Radnich*, isksz. elnök. 285 2—2

Szombathelyi egyházmegye.

A **badafalvi** róm. kath. iskola osztálytanítói állására *aug. 11-ig* pályázat hirdették. Jövedelem: 1 szoba legszükségesebb butorzáttal, fűtve. Hitközség pénztárából évenként 600 korona havi részletekben előre fizetve. A fizetésnek 1000 koronára való kiegészítéseert államsegéllyel a lépések megtétettek. Tannyelv német-magyar. Kötelessége az első osztályt önállóan vezetni. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérények küldendők plébániahivatalnak Badafalva Vas m., posta Vagyfalva. Személyes megjelenés előnyben részesül. 292 2—2

A **vasnadasi** róm. kath. osztálytanítói állásra *augusztus 13-ig* pályázat nyittatik. Fizetése a hitközségtől 640 kor., 20 kor. kertilletmény, egy butorozott szoba, 360 kor. államsegély keretik. Csak férfitanítók pályázhatnak. A megválasztott a kántorságban a kántortanító betgsége vagy akadályoztatása esetén tartozik működni. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. *Iskolaszék*. 308 1—1

Szentmiklós (Vas m.) anyaezgházhoz tartozó **Kis-medves** fiókközségben a róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Évi jövedelem a) tanítói: A község pénztárából készpénzben havi részletekben: 804 korona, Bathiany Zichy-alapítványból 48 kor., 16 □m tűzifa hazhoz szállítva 48 kor., összesen 900 kor. b) Stolaris jövedelem: temetések után körülbelül 6 kor. Ezekon kívül szabad lakás és kert. Ha a harangozás gondozása elfogadtatik, évi 24 kor. Tanítási nyelv német-magyar. Kötelessége a mindennapi és ismétlősök tanítása, továbbá az iskolaszék megkeresésére «Rózsafüzért» tartani külön díjazás nélkül. Csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. Kérények *augusztus 18-ig* a németújvári róm. kath. plébániára küldendők. 313 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A **taskai** róm. kath. iskolához osztálytanító keres- tetik. Fizetése polgári évre 500 korona, államsegély 300 korona, melyet 500 koronára akarunk kiegészíteni. Lakásul: 1 szoba butorral, lakás és kertpótlék címen 200 korona, tehát a hitközség pénztárából havi előleges részletekben 700 korona. Kötelessége: az egyik osztályban a mindennapi és ismétlőket tanítani, a kántoriakban szükség idején önállóan segédkezni. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Kérények *aug. 18-ig* a buzsáki plébániahivatalhoz küldendők. 289 2—2

Zalamegyében nagykapornaki plébánia **Padar** fiók községében róm. kath. kántortanítói pályázat tartatik. 1907. *augusztus 19-én*. Lakás és minden néven nevezendő jövedelmei 985 kor. 10 fillér. Allamsegély keretik. 318 1—1

Meghívó.

A Kassa-vidéki róm. kath. tanítóegyesület köz- gyűlése Kassán a kath. legényegylet termében augusztus 21-én délelőtt 10 órakor fog megtar- títani, melyre az egyesület tagjait és a népneve- lés barátait tisztelettel hívja meg

Tomeskó Alajos

317 1—1

elnök.

Tanítópár állást keres. Cim kiadóhivatalban.

305 1—2

Egy kath. kántorsegéd

kerestetik, ki az orgonában jártas és temetéseket elvégezhet. Fizetés: teljes ellátás (ágyneműn kívül) és havonta 20 korona. Értekezhetni levélileg vagy személyesen alulírottánál. Kern Ferenc, kántortanító. Futak (Bácsmegeye). 311—1

A győregyházmegyei főtanfelügyelőség kiadásában sajtó alatt van

A KATH. NÉPISKOLÁK ÉS KISDEDŐVŐK KÖZIGAZGATÁSA.

Második kiadás.

Az első résznek szétküldése még a hét folyamán megkezdődik. Ezen rész a tanítói állással, a tanítói fizetéssel és nyugdíjjal foglalkozik 35 szakaszban s tartalmazza az 1907. XXVII. t. c. végrehajtásának és az államsegélykérésnek módozatait iratmintákkal, a f. évi július 27-én közzétett végrehajtási utasítás alapján. Az egész munka előfizetési ára bérmentes küldéssel 3 kor. Az első rész külön is megrendelhető 1 korona 50 fillérért. Megrendelési cím: Egyházmegyei nyomda. Győr. 310—1

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagysághoz pontos orgona-méretekkal templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig. Tanároknak s lelkeseknek különös szavatékegység. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Elismert csak elsőrangú műremek a Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi használatra.

200 koronától 4000 koronáig.

Képviselet Magyarország részére:

Hörl Nándor, Pozsony, Ventur-utca 24.

Különlegesség: templomharmoniumok, igen erős szerkezetű, német módszerű, erős átható hanggal.

Tanároknak részletfizetésre megegyezés szerint.

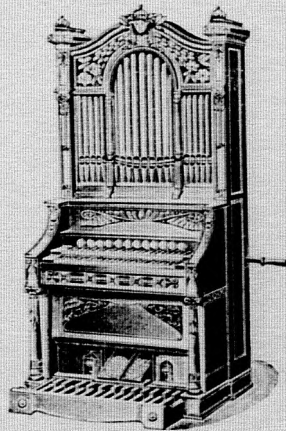
Képes árjegyzék ingyen.

A Zimmermann-féle harmoniumok művészi hangolva, mindenütt feltűnést keltenek elvárásloán szép összhangjukkal.

Számos elismerő-levél kiváló szaktekintélyektől az egész világban.

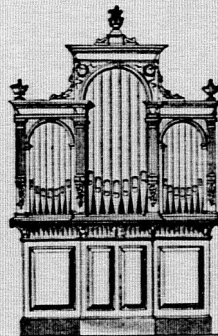
A gyár telepei:

Leipzig, Sz.-Pétervár, Moszkva, Riga, London.

CSEH ISTVÁN

orgona- és harmonium építőmester Egerben.

Ajánlkozom mindennemű templomi orgona- és harmonium-készítésére a legújabb légnymatú, (pneumatikus) cső-rendszer szerint, igen jutányos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javításokat, tisztításokat és hangolásokat olcsón vállalom el jó állás mellett.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT-nál

K A P H A T Ó K:

Magyar iskolai helyesírás.

II. kiadás.

Irta: *Vargha Damján.*

Ára füzve 70 filler. — Ára kötve 1 korona

FIZIKA

Polg. leányiskolák számára. (Eng. 42.398/1907
számu miniszteri rendelettel.)

Irta: *Lévay Ede dr.*

Ára füzve K 1.50. — Ára kötve K 1.80.

A pap az oltárnál.

II. kiadás.

Irta: *Chaignon S. J.*

Ára füzve K 2.—. — Ára kötve K 2.80.

Gyakorlati oktatások.

Irta: *Salvatori Mária Fülöp.*

Ára füzve K 1.20. — Ára kötve K 1.20.

Lightfoot Claude.

Elbeszélés.

Irta: *Finn Ferenc S. J.*

Ára füzve K 1.40. — Ára kötve K 2.—.

Fülöp, a kis énekes.

Elbeszélés.

Irta: *Finn Ferenc S. J.*

Ára füzve K 1.80. — Ára kötve K 2.40.

HOMELITIKA,

mint útmutatás arra, hogyan kell a szegényeknek
az evangéliumot hirdetni.

Irta: *Stolz Albán.*

Ára füzve 3 korona. — Ára kötve 3 korona.

A görög irodalom története.

A gimn. felsőbb oszt. számára. Görögpótló tan-
könyvül. (Eng. 41.175/1907. sz. min. rendelettel.)

Irta: *Kapossy Endre dr.*

Ára füzve K 2.20 — Ára kötve K 2.20.

≡ KIS VILÁG ≡

Elbeszélések.

Ára füzve K 2.—. — Ára kötve K 2.60.

ORAMAIIKA.

Elbeszélés az indian életből.

II. kiadás.

Ára füzve 1 korona. — Ára kötve K 1.40.

≡ Merton Ada. ≡

Elbeszélés.

Irta: *Finn Ferenc S. J.*

Ára füzve 1 korona. — Ára kötve K 1.60.

De Sonis Gaston tábornok élete.

Irta: *Baunard.*

Ára kötve 5 korona. — Ára kötve 5 korona.

Megrendelhetők a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatalában
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

könyvkereskedésében
Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. sz.